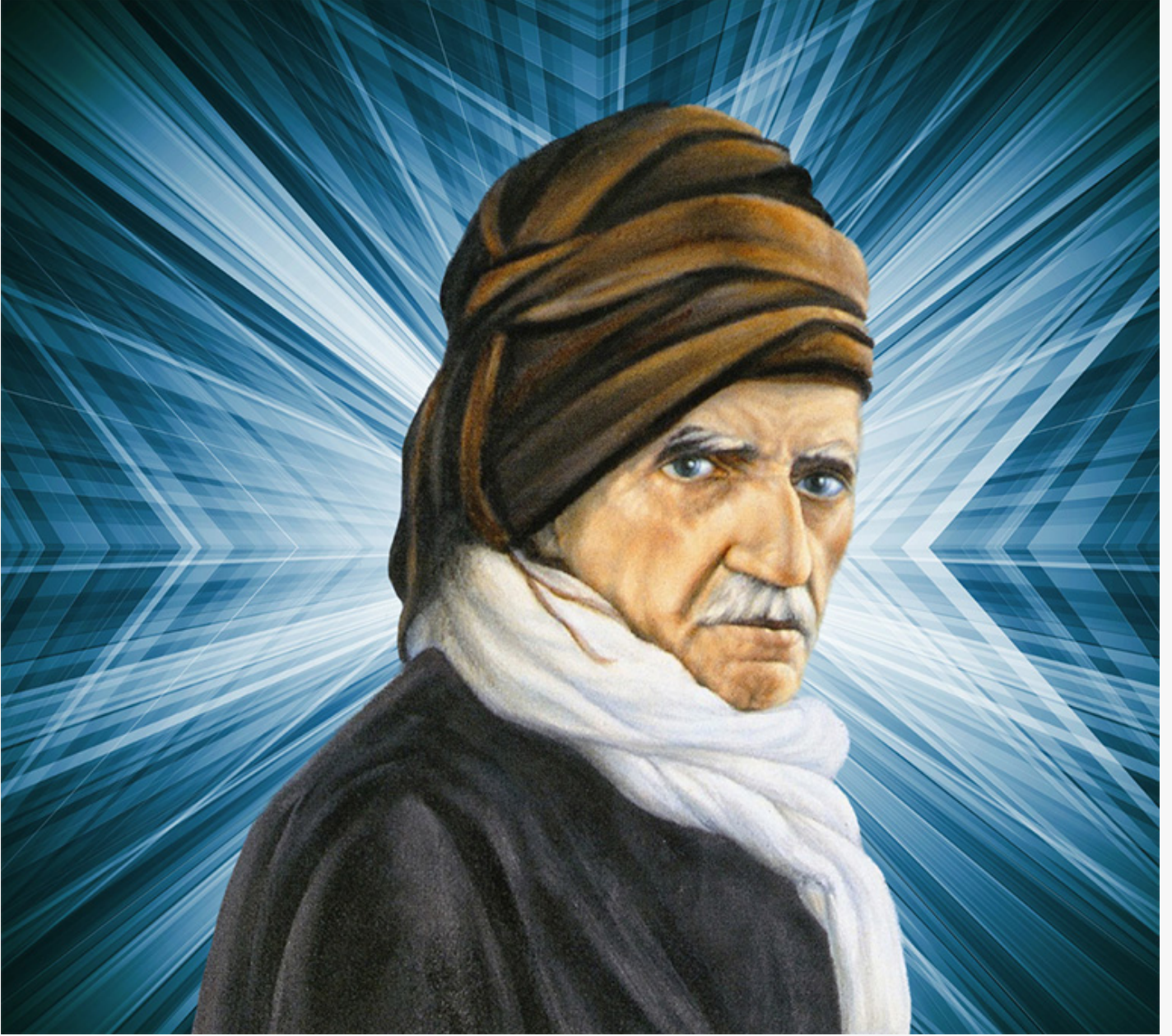

Bediüzzaman: Bu sarık bu başla beraber çıkar!

Bu sarık, bu başla beraber çıkar!

GÜNÜN TARİHİ: 30 Kasım 1925

Mutlak istibdat rejimi, 30 Kasım 1925'te diğer bazı dinî kıyafet ve kisvelerle birlikte yasaklanan sarığın giyilmesine bu kez cezaî müeyyide getirdi.

Sarık, “şeâir”den bir Sünnet olduğu için, farz-ı kifâye nev'inden olup, bunun mutlaka birileri tarafından giyilmesi, sarılması gerekiyordu.

İşte, o birisi de Bediüzzaman Hazretleri oldu. Hem öyle ki, o haksız-hukuksuz “sarık yasağı”nın uygulamaya konulmasından sonra, boynuna ikinci bir sarığı dolayan Bediüzzaman, tâ vefatına kadar da o sarığı başından hiç çıkarmadı ve çıkarttırmadı.

Nitekim, Ankara Valisi Nevzat Tandoğan gibi gaddar bir idarecinin, 1943'te başındaki sarığı “cebren ve hile ile” çıkartma çabasına mukabil, ona şu cevabı vermişlerdir: “Bu sarık, bu başla beraber çıkar! Ben sizin ecdadınızı temsil ediyorum. Başından bulasın Nevzat!”

Evet, aynen öyle oldu... Said Nursî, sarığı başından hiç çıkarttırmadı. Vali Tandoğan ise, 1946 ortalarında bunalıma girip tabancasıyla intihar ederek “başından” buldu.

* * *

Üstad Bediüzzaman'ın Denizli ve Emirdağ hayatındaki hatıraları tesbit için yaptığımız çalışmalar esnasında da, sarıklı ilgili olarak çarpıcı vukuâtların yaşandığını öğrendik.

Denizli şahidimiz İbrahim Fakazlı ve Beylerbeyli Süleyman Hünkâr, Emirdağ şahidimiz ise Mahmut Çalışkan ve Ahmet Urfalı.

Sarığı M. Kemal de çıkaramadı

1943 yılı sonlarında başlayan Denizli Ağır Ceza Mahkemesi'nin ilk duruşmasında, mahkeme reisi Bediüzzaman'a hitaben “Burası resmî devlet dairesi. Buraya öyle başı sarıklı girilmez. Onu çıkarmanız lâzım. Ben de burada devlet memuru olarak diyorum ki ‘Lütfen çıkarınız!’”

Bediüzzaman: “Kendinizi yormayın, zorlamayın hâkim bey. Sarığı çıkarmam, başımı da açmam. Vali Nevzat da uğraştı, ama çıkaramadı.”

Hâkim: “Buraya vali gelse, onun da başı açık durması lâzım.”

Bediüzzaman: **“Ben bu sarığı çıkarmam. Ancak başımla beraber çıkar. Varın, siz de kendinizi boşuna yormayın, zorlamayın. Çıkartamazsınız. Zira, M. Kemal de çıkartamadı.”**

Öyle ya, M. Kemal'in bile başından çıkartamadığı bir sarığı, vali, hâkim, savcı nasıl çıkartacaktı. Hepsisi de bıraktılar, üstelemekten vazgeçtiler.

‘Bu sarıklı dolaşamazsın!’

2008'de Ahmet Urfalı'dan sonra ziyaretimiz Mahmud Çalışkan'a da tevcih ettiğimiz “Emirdağ'da Hazret-i Üstad'ı canından bezdiren sıkıntılar ne idi?” şeklindeki suâlimiz üzerine, özetle şunları anlattılar:

Bediüzzaman Hazretlerinin dışarıya serbestçe çıkmasından, camiye gitmesinden ve halkın arasında görünmesinden şiddetle rahatsız olanlar vardı. Bunların başında, ilçe kaymakamı (A.Uraz) ile aynı kafadaki karakol komutanı geliyordu.

Üstad Bediüzzaman, evinden çıkıp, çoğu zaman yaptığı gibi yine bir gün kırlara çıkmak istiyordu.

Yolda yürürken, karakol komutanı onu gördü ve ahalinin içinde bağıra çağıra Üstad'ın üzerine gitti: **“Bu çağda, hâlâ nedir bu sarıklı, bu kıyafetle dolaşıyorsun? Bu kıyafetle evinden çıkamazsın, dışarıda gezemezsin!”** diyerek, Üstad'ın sarığını başından alıp yırtmaya ve elindeki şapkayı başına giydirmeye yeltendi. Üstad da “Çekil, çekil yolumdan” diye karşılık verirken, bir taraftanda sarığı yere düşürmemeye gayret ediyordu.

Bu arada, Üstad'ın hizmetkârı ve manevî evlâdı Ceylan Çalışkan da belindeki tabancaya davranmış, elini tetiğe götürmüş durumdaydı.

Esasen, kan dökülmesi an meselesi iken, Hazret-i Üstad, o hengâmede bile durumu toparlamaya ve bir kanlı hadisenin patlak vermesine mani oldu: Bir yandan gaddar komutanla uğraşılıyor, bir yandan da “Ceylan! Çek elini oradan” diye, genç talebesini teskin ile onu itidâlli davranmaya çalışıyordu... Üstad, baktı ki olacak gibi değil. Durum son derece ciddî. Hemen toparlandı ve “Tamam, dönüyoruz” diyerek, kıra çıkmaktan vazgeçti, doğruca evinin yolunu tutarak geri döndü. Böylelikle, Menemen Vak'ası tarzında dehşetli bir plâni da akim bırakmış oldu.

Bediüzzaman Hazretleri, maruz kaldığı bu hadiselerle alâkalı şunları naklediyor: “Eğer eski hayatım gibi, izzet-i ilmiyeyi muhafaza etmek için hiçbir hakareti kabul etmemek olsaydı ve vazife-i hakikiyesi sırf ahiret ve ölümün idam-ı

ebedisinden Müslümanları kurtarmak vazifesi olmasaydı ve bana işenler gibi sırf dünyaya ve menfi siyasete çalışmak olsaydı, on Menemen, on Şeyh Said hadisesi gibi bir hadiseye, o anarşilik hesabına çalışanlar sebebiyet vereceklerdi. ...Hem, mazuriyetim ve inzivama binaen, tebdil-i kıyafetime hiçbir ihtar olmadığı halde, böyle keyfi, kanunsuz, cebren ahali içinde başıma şapkayı giydirmeye çalışmak, kırk seneden beri bu vatanda, hususan iman-ı tahkiki dersinde kardeşane alâkadar olan yüz binler adam, pek büyük bir heyecan içinde zemini hiddete getirip, emsalsiz ağlamaya vesile olacaktı... Zaten ecnebi parmağıyla, güya hakkımda teveccüh-ü âmmeyi kırmak fikriyle damarlarıma dokunacak kanunsuz muamelelerin mezkûr maksat için yapıldığına, çok emarelerle kat'î kanaatimiz geldi. Fakat, ...bunların bana karşı kànunsuz ihanetlerinin hiçbir ehemmiyeti kalmadı; (onları) Cenâb-ı Hakk'a havale ediyorum." (Emirdağ Lâhikası, s. 30)

Bediüzzaman'ın Allah'a havale ettiği o komutanın başına—hafakanlar basıp uyku uyuyamamak gibi—öyle belâ ve musîbetler geldi ki, bunlar başlı başına ayrı bir yazı konusu.